STENO

SJÚKRAHÚS VERKIÐ

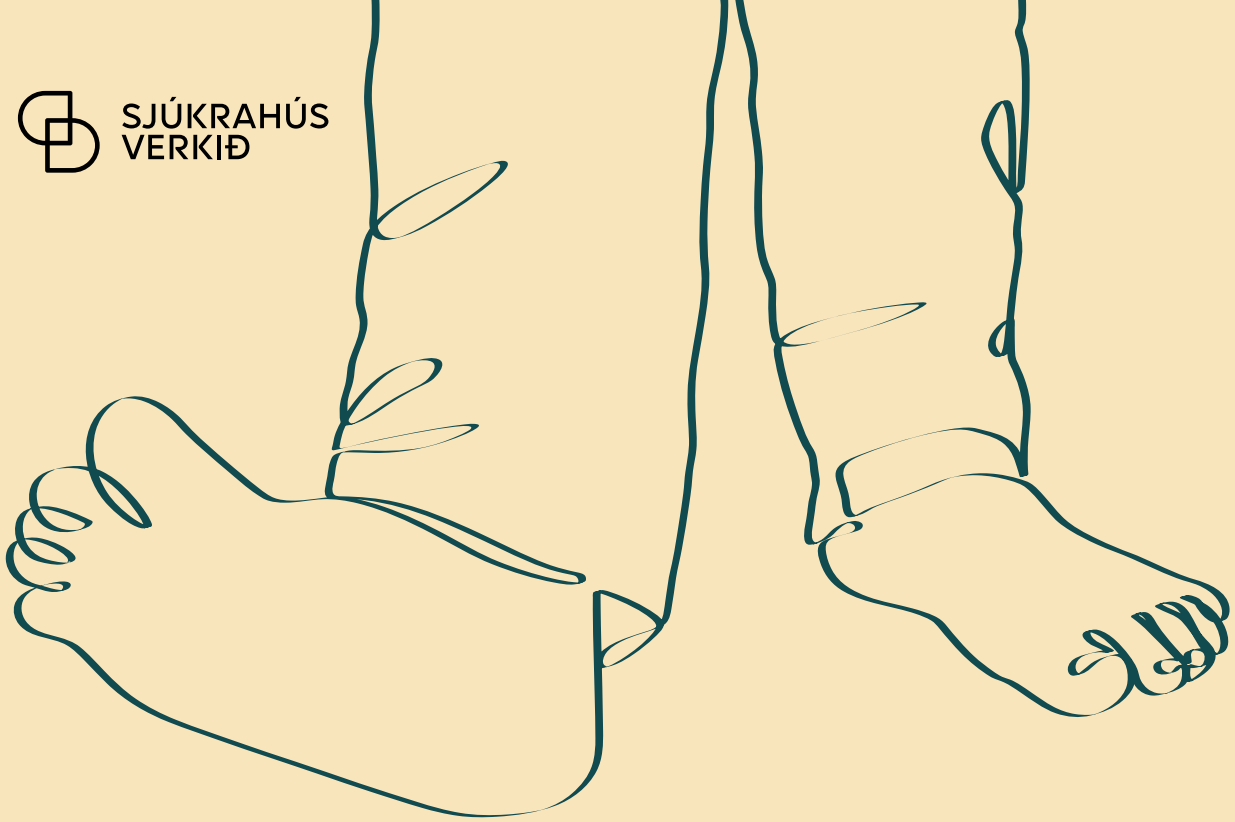

Steno Miðstøðin årsberetning 2025

Steno Diabetes Center Færøerne

Indhold

Forord 5
Steno Miðstøðin anno 2025 7
TEMA: Supplerende behandlingsinitiativer og forebyggelse 10
Aktivitetskalender 2025 14
TEMA: Tværsektorielt samarbejde, uddannelse og kompetenceudvikling 16
TEMA: Forskning 18
Drift og udvikling 20
Bilag 21
Ordliste 22
Referencer 23

Årsberetning 2025 - Steno Miðstøðin

Steno Miðstøðin
– Steno Diabetes Center Færøerne – 2025

Redaktion: Barbara á Rógvi,
Herborg Líggjasardóttir Johannesen og Brynhild Thomsen
Forfattere: Birna Mohr Joensen, Jan Rasmussen,
Herborg Líggjasardóttir Johannesen, Jóhanna Andreasen,
Barbara á Rógvi, Maria Skaalum Petersen, May-Britt Skoradal,
Rókur V. Nilssen
Design, layout og omslag: AnniJanni
Fotos: Erla Rajani Ziskasen (s. 20) og Steno Miðstøðin
Forside: AnniJanni
Tryk: Estra
Publiceret: juni 2026
Oplag: 50 stk.
Skriv til redaktionen: steno@ls.fo

Det trykte årsmagasin kan hentes på SDCF
Útistova, J.C.Svabosgøta 41-49, FO-Tórshavn
samt digitalt ved at sende en mail til steno@ls.fo

Forord

2025 har været et aktivt år med nye samarbejder på tværs af sektorer og landegrænser for SDCF, og der er i indeværende år blevet lagt et godt fundament for nuværende og fremtidige løsninger for mennesker med diabetes og andre hormonsygdomme.

I april blev der afholdt et vellykket Precision Medicine forskningssymposium i samarbejde med Færøernes universitet *Fróðskaparsetur Føroya*. Precision Medicine bygger på princippet om at tilbyde den rette behandling til den rette patient på det rette tidspunkt.

SDCF's fortsatte fokus på brugerinvolvering resulterede i, at vi for første gang havde brugerrepræsentation fra Færøerne med på StenoDK Symposiet 2025. Temaet var "Patienten som Point of care – fremtiden er nu".

Vores supplerende behandlingsinitiativer (SBI) har fået vind i sejlene, og vi høster af egne erfaringer. SDCF har udarbejdet undervisningsmateriale, som kommer patienter og klinikere til gavn. Vi ser et kvalitetsløft i, hvordan vores kliniske initiativer forberedes, udføres og udvikler sig og har effekt både tværsektorielt og på brugerniveau.

Vores SBI "*Et styrket tilbud for personer med diabetisk fodsygdom*" havde opstart primo 2025. Det har været en fornøjelse at følge med på sidelinjen, og se, hvordan vi i Færøerne kan samarbejde tværsektorielt og forbedre den multidisciplinære faglige indsats på det her vigtige område. Denne indsats er skelsættende og har forebyggende positive effekter ind i fremtiden.

Vi glædes over opstarten af det første børne- og unge initiativ inden for diabetes i SDCF. Formålet er at styrke behandlingen af børn og unge med diabetes i Færøerne ved at etablere et pædiatrisk børnediabetesteam, som kan tilbyde en omsorg og behandling, der bidrager til normal vækst og udvikling, høj livskvalitet og at minimere risikoen for akutte og kroniske komplikationer.

SDCF's fokus på datakvalitet har resulteret i at man begynder at få gode data at arbejde ud fra og forske i – bl.a. en kortlægning af type 1– og snart også en kortlægning af type 2-diabetespopulationen.

Ligeledes glædes vi over, at forskningsaktiviteten i SDCF vokser. SDCF deltager i tre fælles Steno-forskningsprojekter, bl.a. Steno 1, som bliver nærmere beskrevet på side 18, og først i det kommende år lancerer vi de første ph.d. og postdoc forskningsprojekter, som helt eller delvist er finansieret af SDCF.

Vi vil gerne gøre jer opmærksomme på vores hjemmeside **Steno Miðstøðin - Sjúkrahúsverkið**, hvor I kan erhverve jer ny og opdateret viden på færøsk på diverse områder inden for diabetes og andre hormonsygdomme.

Tak til vores kollegaer i SDCF og til de klinikere og sundhedsprofessionelle, der til dagligt møder patienterne – både i ambulatorier og på sengeafdelingerne. Tak til vores samarbejdspartnere i den primære sundhedssektor og vores patienter og pårørende. Jeres input og erfaringer er med til at styrke og udvikle vores arbejde, og det er i samarbejdet med jer, at grundlaget for de gode resultater opstår. Vi ser frem til et spændende samarbejde med jer alle i 2026.

Tak for 2025 og rigtig god læselyst.

Birna Mohr Joensen & Jan Rasmussen,
centerledere for Steno Miðstøðin – Steno Diabetes Center Færøerne

BRUGERBERETNING

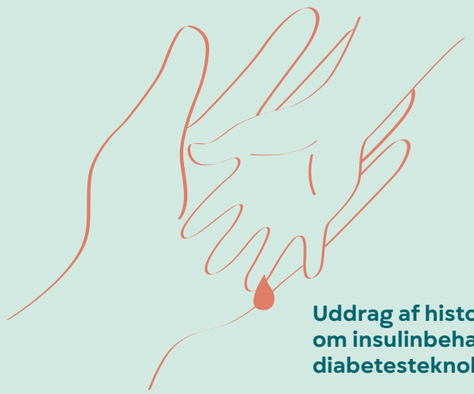

Uddrag af historisk brugerberetning om insulinbehandling og diabetesteknologi på Færøerne

Mona beretter om sin mormor, Lisa Mortensen (født 1918), som fik konstateret type 1-diabetes som 11-årig. Hun blev taget ud af skolen i omkring et år, da behandlingen var vanskelig at håndtere. Behandlingen bestod primært af en kulhydratfattig kost med kål og kød for at undgå højt blodsukker, og hun blev desuden rådet til at drikke fløde.

Omkring 1925 fik hun, som en af de første i Færøerne, insulin og tog herefter to daglige injektioner. Nåle og teknik var primitive sammenlignet med i dag, og hun udviklede hårde infiltrater i lårene - så hårde, at de føltes som sten. Hun fortsatte med den strenge kost og var fysisk aktiv, blandt andet gennem daglige gåture, som hun anså for vigtige for reguleringen af blodsukkeret.

Under 2. verdenskrig var der ikke insulin tilgængeligt i Færøerne. Der kom dog lejlighedsvis mindre mængder til landet med danske læger, hvilket muliggjorde behandling i korte perioder.

Lisa fik besked om, at hun ikke måtte få børn, især under krigen, da hun ikke havde mulighed for at komme til Danmark til behandling. Alligevel fik hun et barn under krigen. Hun blev senere gravid igen med en pige, men graviditeten blev afbrudt i fjerde måned uden bedøvelse eller smertestillende behandling. Dette prægede Lisa resten af livet. Hun blev 68 år og døde af en gigtsygdom.

Mona fik selv type 1-diabetes som 11-årig i 1977 og har siden oplevet den teknologiske udvikling i diabetesbehandlingen på nært hold.

På diagnosetidspunktet var mulighederne for blodsukkermåling begrænsede, men i 1980'erne blev blodsukkermålere introduceret, hvilket forbedrede behandlingen betydeligt.

Hun var blandt de første tre personer på Færøerne, der fik insulinpumpe i 2004, efter selv at have taget initiativ til at undersøge muligheden i samarbejde med overlæge Jens Andreassen.

I dag anvender Mona en closed loop-insulinpumpe, som har stor betydning for hendes hverdag. Den automatiske regulering giver et mere stabilt blodsukker, reducerer behovet for konstant opmærksomhed på sygdommen og bidrager til øget tryghed og frihed. Samtidig oplever hun bedre sygdomskontrol, mere overskud og energi til familie, arbejde og fritidsliv.

Monas historie illustrerer, hvordan udviklingen inden for diabetesteknologi - fra de første insulinbehandlinger til moderne automatiserede systemer - har haft afgørende betydning for livet med type 1-diabetes.

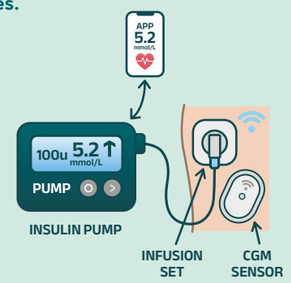

Kilde: Data indsamlet af Elin Maria Iversen, masterstuderende, i forbindelse med masteruddannelsen i Sundhedsvidenskab på Fróðskaparsetur Føroya.
Illustration: Gemini 3 Flash, Google AI, april 2026 / SDCF

Steno Miðstøðin anno 2025

2025 markerer det tredje år med drift og fortsat udvikling af Steno Miðstøðin (SDCF).

Arbejdet i SDCF er i tråd med Sjúkrahúsverkiðs strategiske målsætninger om at sikre sammenhængende patientforløb, høj behandlingskvalitet og styrket samarbejde på tværs af fagområder og sektorer. I 2025 har særligt fokus været på diabetisk fodsår, diabetes hos personer, der er indlagt på udvalgte sengeafsnit og at få et overblik over færøske diabetestal.

SDCF's hovedfokus er at varetage den specialiserede behandling og opfølgning af personer med diabetes samt udredning og behandling af patienter med sygdomme i thyroidea, hypofysen, binyrerne, knogleskørhed og andre hormonelle tilstande.

SDCF Klinikken består af et tværfagligt team med fem sygeplejersker, en klinisk diætist, tre sekretærer, uddannelseslæger og to overlæger.

Året 2025 har samlet set været et år med fortsat faglig udvikling og høj aktivitet, men også et år præget af personalemæssige ændringer. Flere sygeplejersker fratrådte deres stillinger i løbet af året, hvilket i perioder medførte et øget arbejdspres og et behov for prioritering af opgaver. Trods dette er den kliniske drift opretholdt gennem fleksibilitet, tæt tværfagligt samarbejde og stor indsats fra medarbejderne. Denne uforudsete proces pressede også til kreativitet til at optimere arbejdsgange og at arbejde behovstyret. Erfaringerne fra året understreger også betydningen af stabile personaleressourcer og et fortsat fokus på rekruttering og kompetenceudvikling.

SDCF i tal

I 2025 blev 770 personer med diabetes og 954 med hormonsygdom udredt og behandlet på SDCF.

Aktivitetsdata fra SDCF i 2025 viste blandt andet en stigende anvendelse af digitale løsninger og teknologiske hjælpemidler i diabetesbehandlingen. Denne udvikling afspejler en generel tendens i moderne diabetesbehandling, hvor teknologi i stigende grad integreres i klinisk praksis for at understøtte både behandling og egen håndtering.

Diabetes i tal – Færøerne 2025

Den færøske population med type 1-diabetes er karakteriseret ved en høj implementeringsgrad af avanceret diabetesteknologi og ensartet adgang til behandling på nationalt niveau.

92 %
92 % anvender kontinuerlig glukosemåling (CGM)

52 %
52 % behandles med insulinpumpe

42 %
42 % opnår behandlingsmålet for HbA1c < 53 mmol/mol

Sensor- og pumpebehandling
- anvendes universelt blandt børn og unge

Nationalt organiseret sundhedssystem
- med lige adgang til diabetesteknologi

Den samlede organisering gør det muligt at følge behandlingskvaliteten på populationsniveau og sammenligne resultater direkte med internationale kohorter.

Data baseret på den nationale populationsanalyse i Andreassen et al., 2025.

Teknologi og type 1-diabetes

Behandlingen af type 1-diabetes er i dag tæt integreret med avanceret diabetesteknologi.

Insulinpumper og CGM udgør centrale elementer i moderne behandling, og såkaldte hybrid closed loop-systemer muliggør delvist automatiseret insulindosering baseret på løbende glukosedata. Internationale anbefalinger fremhæver bred adgang til denne teknologi som en vigtig forudsætning for optimal behandling.

Kontinuerlig glukosemåling

Kontinuerlig glukosemåling (CGM) gør det muligt at følge glukoseniveauet løbende gennem hele døgnet og giver et detaljeret billede af variationer i blodsukkeret i hverdagen.

Systemet består typisk af en sensor, der placeres under huden, en transmitter, som sender målingerne trådløst, samt en modtager eller smartphone-app, hvor data visualiseres. Sensoren måler glukose i vævsvæsken og registrerer værdier ca. hvert femte minut. Mange systemer kan samtidig give automatiske alarmer ved høje eller lave glukoseværdier.

Sammenlignet med traditionelle fingerprikmålinger giver CGM et kontinuerligt datagrundlag, som gør det muligt at identificere mønstre i glukoseniveauet i relation til måltider, fysisk aktivitet, søvn og sygdom. Disse data kan anvendes til at understøtte den enkeltes egen håndtering af sygdommen og optimere behandlingen.

Flere studier har vist, at anvendelse af CGM kan forbedre glukosekontrollen, blandt andet målt ved HbA1c, som afspejler det gennemsnitlige blodsukker over de seneste 2–3 måneder, samt tid i målområde (Time in Range, TIR), der angiver den andel af tiden, hvor glukoseniveauet ligger inden for det anbefalede målområde.

CGM anvendes i dag primært af personer med type 1-diabetes, men anvendes i stigende grad af personer med type 2-diabetes, gravide med diabetes og personer med hyppige hypoglykæmier.

Status i Færøerne

I Færøerne kan læger ved SDCF ordinere sensorer til personer med type 1-diabetes via aftale med Heilsutrygd. Sensorerne anvendes både hos personer i behandling med multiple daglige insulinindsprøjtninger (MDI) og hos personer med insulinpumpe.

Insulinpumper

I Færøerne er implementeringen af diabetesteknologi meget udbredt (Andreassen et al., 2025). Denne udbredelse afspejler en national prioritering af lige adgang til diabetesteknologi samt en tæt organisering af behandlingen i et samlet sundhedssystem.

Der ses desuden en stigende anvendelse af insulinbehandling blandt personer med type 2-diabetes, særligt ved længere sygdomsvarighed, hvor kroppens egen insulinproduktion gradvist reduceres, og der er tiltagende bevis på, at den har en god påvirkning på livsstilsbeslutninger.

Ser vi på tallene, viser det sig, at de fleste personer med diabetes type 1 på Færøerne er velregulerede. Der ses ikke væsentlig forskel i HbA1c blandt personer behandlet med insulinpumpe og personer i behandling med multiple daglige insulinindsprøjtninger (Andreassen et al., 2025). Resultaterne peger på, at organisering af behandlingen, systematisk opfølgning og individuel støtte har afgørende betydning for behandlingskvaliteten.

Som led i formidling af viden om diabetesteknologi og behandlingsresultater henvises desuden til podcasten *Diabetesforskerne* i episoden "*Type 1-diabetes er meget velreguleret på Færøerne*", som blandt andet omhandler behandling med insulinpumpe og nationale data fra Færøerne.

Scan QR-koden for at høre episoden.

Formidling og offentlig vidensdeling

SDCF bidrog til den nationale forskningsuge, *Vísindavøka 2025*, med præsentationen "*Trygg og nýggj tøkni til fólk við diabetes 1 í Føroyum*", som formidlede livet med type 1-diabetes og anvendelsen af ny diabetesteknologi i Færøerne. Oplægget er gjort tilgængeligt via Kringvarp Føroyas hjemmeside.

Se oplægget, som er på færøsk, ved at scanne QR-koden.

At leve med type 1-diabetes

Selv med adgang til avanceret diabetesteknologi er livet med type 1-diabetes forbundet med et vedvarende ansvar, som vi læste i brugerberetningen på s. 6. Behandlingen kræver daglige beslutninger, kontinuerlig opmærksomhed og løbende tilpasning til arbejde, skole, familieliv og sociale aktiviteter. Teknologi kan lette mange aspekter af behandlingen, men ændrer ikke sygdommens grundvilkår.

På denne baggrund afholdt SDCF i 2025 gruppeaftener i perioden april-juni for personer med type 1-diabetes, hvor fokus var på erfaringsudveksling, refleksion og fællesskab. Initiativet understøtter centrets tilgang, hvor teknologisk behandling suppleres med fokus på trivsel, egenmestring og social støtte.

Respons fra brugere

"Jeg har fået et meget bedre liv med pumpen, … dog har jeg skullet vænne mig til overvågningen, - at de ved hvornår mit blodsukker er højt.

At mødes med andre og dele erfaringer om livet med diabetes, det har jeg brug for."

Gestationel diabetes i Færøerne

I samarbejde med Universitetet, Fróðskaparsetur Føroya, og den obstetriske afdeling på Landssjúkrahúsið er der gennemført en landsdækkende undersøgelse af gestationel diabetes (graviditetssukkersyge) i Færøerne. Undersøgelsen omfattede alle fødsler i perioden 2021–2023 og viste, at 5,5% af gravide kvinder udviklede gestationel diabetes, svarende til cirka én ud af tyve gravide.

Kvinder med gestationel diabetes havde en øget risiko for større blødning efter fødslen. Samtidig viste resultaterne, at kvindens vægt før graviditeten havde stor betydning for barnets fødselsvægt, hvilket peger på, at forebyggelse før graviditeten kan være vigtig for at reducere risikoen for komplikationer.

Undersøgelsen viste også, at hvis man anvendte andre internationale diagnostiske kriterier, ville antallet af kvinder diagnosticeret med gestationel diabetes kunne stige til omkring 12%. Dette kan have betydning for både planlægning af sundhedsydelser og fremtidige sundhedsstrategier.

Samlet set giver studiet ny viden om forekomsten af gestationel diabetes i Færøerne og understreger behovet for fortsat overvågning og forebyggelse for at sikre sunde graviditeter og fødsler.

Reference
Thomsen M, Danielsen SE, Johannesen HL, Strøm M, Joensen MV, Veyhe AS. Prevalence of Gestational Diabetes Mellitus and associations with adverse pregnancy outcomes in the Faroe Islands: a population-based study. BMC Pregnancy and Childbirth. 2026;26:263. doi: 10.1186/s12884-026-08781-3.

TEMA TEMA TEMA

Supplerende behandlingsinitiativer (SBI) og forebyggelse

Hvad er SBI?
Supplerende behandlingsinitiativer (SBI) omfatter målrettede indsatser, der supplerer den standardiserede behandling med henblik på at forbedre behandlingskvalitet og sammenhæng i patientforløb for personer med diabetes og hormonelle sygdomme.

Diabetiske fodsår – national styrkelse af forebyggelse og behandling

I 2025 har SDCF haft særligt fokus på den diabetiske fod. Formålet er at forebygge og behandle diabetiske fodsår, reducere risikoen for amputationer og sikre mere sammenhængende og ensartede behandlingsforløb på tværs af sundhedsvæsenet.

Et tværfagligt fodsårsteam er etableret og formaliseret i samarbejde med Sårambulatoriet, Kirurgisk Center, Landssjúkrahúsið. Teamet består af sygeplejersker, lægesekretærer og læger fra begge enheder og arbejder efter fælles kliniske retningslinjer. Indsatsen markerer en overgang fra ad hoc-håndtering til en nationalt koordineret funktion.

Som led i opbygningen af tilbuddet er der gennemført studiebesøg ved specialiserede sårcentre i Danmark. Der er udarbejdet behandlingsvejledninger tilpassede færøske forhold. SDCF har afholdt tværfaglige workshops med deltagelse af sundhedspersonale fra primær- og sekundærsektoren med fokus på tidlig opsporing, systematisk risikostratificering og ensartet dokumentation. Den diagnostiske kapacitet er styrket gennem indkøb af en avanceret tåtryksmåler, som muliggør lokal vurdering af perifer kredsløbsstatus. Dette understøtter hurtigere kliniske beslutninger og reducerer behovet for udredning i Danmark. Terapisandaler er indført som en del af behandlingsudbuddet for at sikre systematisk aflastning.

Henvisning og visitation er formaliseret, og der er etableret faste kontaktpersoner i hjemmeplejen og blandt fodterapeuter for at styrke den tværsektorielle koordinering. Derudover er der gennemført lokal oplæring i udførelse af tenotomier, som fremadrettet kan indgå i både behandling og forebyggelse hos patienter med neuropatisk betingede deformiteter.

Indsatsen i 2025 udgør et strukturelt kvalitetsløft inden for håndtering af diabetiske senkomplikationer. Målsætningen er på sigt at reducere forekomsten af større amputationer og sikre, at personer med diabetes og med risiko for fodsår identificeres og behandles rettidigt. I alt 31 personer med diabetes havde et sårforløb i sårambulatoriet i 2025. Arbejdet videreføres i 2026 med fokus på yderligere implementering til hele Sjúkrahúsverkið.

Figur 1. Amputationer i det færøske sygehusvæsen i 2023-2025.
Opgørelsen omfatter lår-, underbens- samt fod- og tåamputationer, dog ikke traumatiske amputationer.

	2023	2024	2025
Antal amputationer i sygehusvæsenet	20	16	17
Antal amputationer hos personer med diabetes mellitus	17	7	9
Antal personer med diabetes mellitus	12	6	6

Kliniske retningslinjer og kvalitetssikring

Udvikling og implementering af kliniske retningslinjer og vejledninger udgør en central del af kvalitetssikringsarbejdet ved SDCF.

I 2025 har SDCF udviklet 8 kliniske retningslinjer rettet mod sundhedspersonale samt 8 patientfoldere, som understøtter ensartet behandling og formidling af viden til personer med diabetes. Retningslinjerne omfatter blandt andet behandling af diabetisk fodsygdom, insulinbehandling, endokrinologiske tests samt håndtering af akutte metaboliske tilstande.

Materialet er tilpasset færøske forhold og understøtter standardiserede arbejdsgange på tværs af faggrupper og sektorer.

BRUGERBERETNING

Brugerberetning fra en person, der i maj fik foretaget en tenotomi i forbindelse med behandling af et diabetisk fodproblem, deler sine erfaringer med indgrebet.

En tenotomi er et kirurgisk indgreb, hvor en sene overskæres eller løsnes med henblik på at forlænge senen, reducere spænding eller afhjælpe smertefuldt tryk i det berørte område.

Personen er født med klumpfod på venstre fod, og det er i denne fod, at indgrebet blev udført.

Min fod har aldrig set så god ud som nu. Tæerne er mere udstrakte, og foden ser mere naturlig ud. Før var tæerne ofte krøllede ind under foden, men nu er der kommet mere bevægelse. Jeg bruger fortsat aflastning, indlæg og sko samt øvelser hos fysioterapeut.

Der er sket en stor forandring. Fødderne ligner nu mere hinanden, når jeg ser ned på dem. Jeg er meget glad for resultatet og havde ikke forventet, at det ville blive så godt.

Tidligere følte det som et lukket land, men min opfattelse er blevet langt mere positiv.

Diabetessygeplejerske på sengeafsnit

I marts 2023 etablerede SDCF en funktion med Steno-sygeplejerske på sengeafsnit. Formålet var at styrke behandlingen af personer med diabetes under indlæggelse, sikre tidlig opsporing af uerkendt diabetes samt øge kompetenceniveauet blandt sundhedspersonalet.

Initiativet har bestået af en udgående funktion, hvor diabetessygeplejersker fra SDCF har ydet rådgivning, klinisk sparring og undervisning til personalet på sengeafsnittene. Funktionen har bidraget til vurdering og optimering af diabetesbehandling hos indlagte personer samt til systematisk screening for diabetes og prædiabetes.

Som led i udviklingen af mere systematiske arbejdsgange er der i 2025 etableret en digital oversigt over indlagte patienter, hvor HbA1c og fasteglukose vises samlet. På baggrund af fastlagte kliniske grænseværdier markeres forhøjede værdier automatisk, hvilket gør det muligt hurtigt at identificere patienter med behov for klinisk vurdering.

Denne arbejdsgang er illustreret i figur 2 og 3.

Figur 2. Eksempel på digitalt overblik over indlagte patienter
Figuren illustrerer princippet i det digitale overblik over indlagte patienter, hvor HbA1c og fasteglukose vises samlet. Forhøjede værdier markeres automatisk, hvilket muliggør hurtig identifikation af patienter med behov for klinisk vurdering.

Patient	Afdeling	HbA1c	Fasteglukose
P001	H1	45	6.1
P002	B7	62	8.5
P003	B8	53	7.2
P004	G4	70	12.4
P005	H1	48	5.8
P006	B7	59	9.1
P007	B8	51	6.5
P008	G4	66	8.0

Power BI-lignende oversigt over indlagte patienter (Rød markering = værdi over grænse)

Figur 3. Arbejdsgang for systematisk identifikation og opfølgning
Arbejdsgang for systematisk identifikation og opfølgning hos indlagte patienter. Laboratorieværdier registreres og vurderes systematisk, hvorefter patienter med forhøjede værdier identificeres og gennemgås ved skrivebordstilsyn med henblik på klinisk vurdering og relevante tiltag.

Figur 4. Nydiagnosticerede tilfælde af diabetes og prædiabetes identificeret ved screening blandt indlagte patienter i perioden 2023–2025. Figuren illustrerer den vedvarende betydning af systematisk screening for tidlig opsporing af uerkendt diabetes og prædiabetes.

Kompetenceudvikling har været et centralt element i initiativet. I 2025 underviste personale fra SDCF to gange på alle fire afdelinger på Landssjúkrahúsið, der er involverede i initiativet. Gennem undervisning, bedside-vejledning og løbende sparring har personalet opnået øget sikkerhed i håndtering af diabetes under indlæggelse.

Tilfredshedsundersøgelser blandt personalet viser en tydelig positiv udvikling i oplevet viden og kompetence, og størstedelen vurderer, at tilstedeværelsen af en diabetessygeplejerske har haft en positiv betydning for behandlingen og øget fokus på diabetes i daglig praksis.

På baggrund af erfaringerne anbefales det, at skrivebordstilsyn videreføres med henblik på løbende revurdering af behov og arbejdsgange. Samtidig arbejdes der med mulighed for gradvis udvidelse af indsatsen til sygehusene i Klaksvík og Suðuroy med henblik på at styrke et mere ensartet og landsdækkende tilbud.

Figur 5. Udvikling på sengeafsnit (2023-2026)

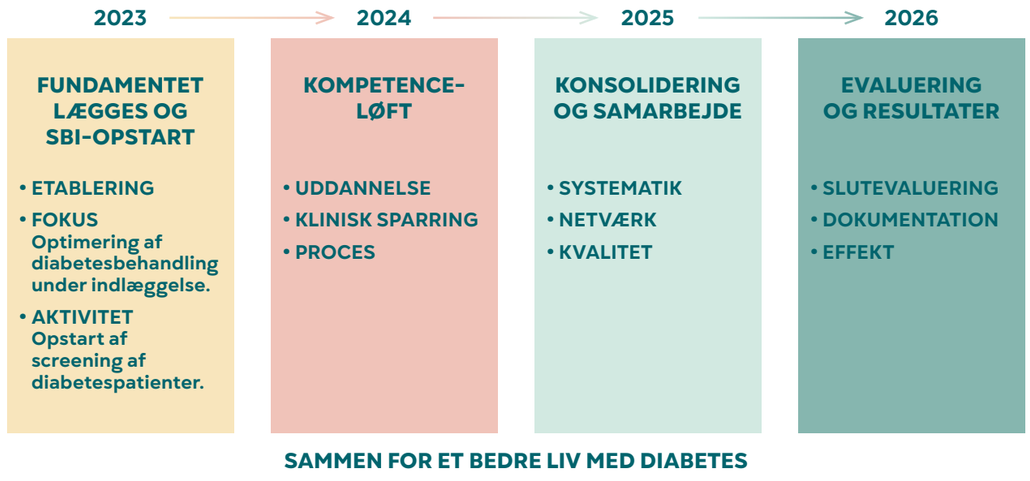

Figur 6. Oversigt over igangværende supplerende behandlingsinitiativer

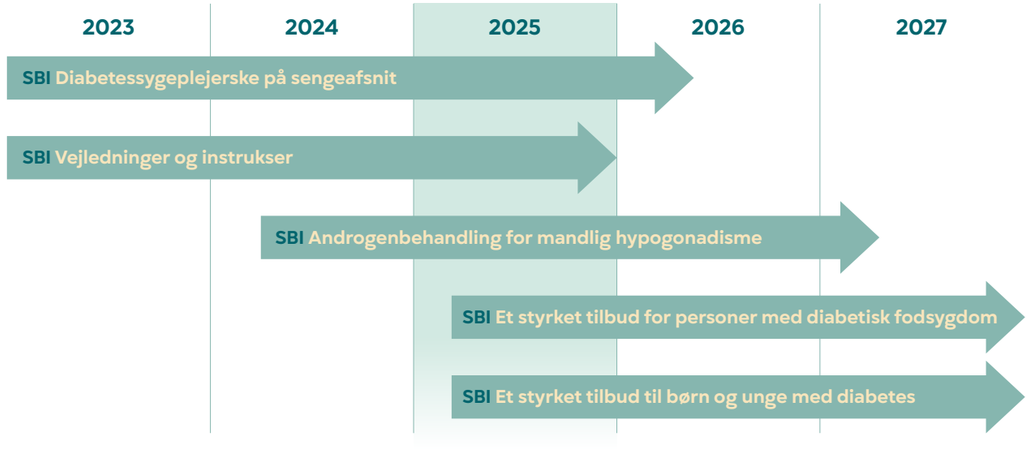

Aktivitetskalender 2025

Januar

De sidste forberedelser til at lancere fodsårsinitiativet er i gang. Det terapeutisk fodtøj, som bliver en central del af det styrkede tilbud, ankommer i Sårambulatoriet.

April

SDCF arrangerer i samarbejde med sundhedsforskningsenheden i Sjúkrahúsverkið og Universitetet forskningssymposiet PRECISION MEDICINE SYMPOSIUM FAROE ISLANDS 2025 med førende key note speakers og national og international deltagelse (s. 19).

Maj

Undervisning på Kirurgisk Center på Landssygehuset i tenotomi, samt i sårbehandling for sundhedsprofessionelle i den primære sundhedssektor i forbindelse med SDCF's fodsårsinitiativ.

Marts

Fodsårinitiativet lanceres formelt som et styrket fodsårstilbud til personer med diabetes og samarbejde mellem SDCF og Sårambulatoriet på Landssjúkrahúsið.

April

Børnediabetesteamet besøger SDCC og Børne- og Ungdomsdiabetesklinikken på Herlev Hospital og SDCN i Hospitalsbyen, Gistrup, som en del af det supplerende behandlingsinitiativ "*Et styrket tilbud til børn og unge med diabetes*".

Maj

Speciallæge fra RH besøger SDCF i forbindelse med det supplerende behandlingsinitiativ "*Androgenbehandling for mænd med hypogonadisme*" med undervisning for klinikere og andre sundhedsprofessionelle.

Marts

Implementering af *Stenoskjáttan* er i gang. *Stenoskjáttan* er en IT-platform, der skal samle al aflæsning af diabetesteknologi på et sted. I denne forbindelse gæster leverandøren Landssjúkrahúsið med undervisning af SDCF's klinikere.

Maj

Børnediabetesambulatoriet er nu fuldt bemandet med to børnesygeplejersker og en pædiater, som i fællesskab udgør børnediabetesteamet på Landssjúkrahúsið.

Juni

SDCF's ledelse besøger Suðuroyar Sjúkrahús sammen med gæster fra Novo Nordisk Fonden.

August

SDCF's klinikledelse er vært for 12-12 erfaringsgruppemøde i Tórshavn for klinikledelserne i Steno-netværket.

Oktober

SDCF deltager i workshop om bæredygtighed i sundheds-initiativer arrangeret af Centre for Sustainable Healthcare i England og Novo Nordisk Fonden.

November

SDCF er medarrangør af StenoDK Symposiet "*Fremtiden er nu*" og deltager sammen med en person med diabetes. SDCF bidrager også til en workshop om udarbejdelse af fælles kvalitetsparametre på tværs af Steno Diabetes centrene.

December

SDCF arrangerer GRÚS netværksmøde for unge forskere i sygehusvæsenet i samarbejde med uddannelses- og forskningsnævnet i Lægnafelagið.

Juni

SDCF er med til at arrangere DDEA's "*Symposium on Emerging Strategies in Obesity Prevention and Treatment*", som blev afholdt på Universitetet i Tórshavn.

August

SDCF bidrager til Steno Stabsseminaret 2025 med et oplæg om fodsårsinitiativet, som SDCF og Kirurgisk Center lancerede i foråret 2025.

Oktober

SDCF Klinik arrangerer i samarbejde med Diabetesfelagið en velgørenhedsbasar til fordel for den nyetablerede fond for diabetesforskning "*Grunnurin hjá Anna og Kaj Nolsøe til frama fyri diabetesgransking*."

December

Vi gør status efter det første år med børneinitiativet, der skal styrke behandlingstilbuddet til børn og unge med diabetes i Færøerne.

August

SDCF arrangerer GRÚS netværksmøde for unge forskere i sygehusvæsenet i samarbejde med uddannelses- og forskningsnævnet i Lægnafelagið.

Oktober

SDCF deltager i Steno diætist netværksmøde arrangeret af SDCN.

Oktober

De første resultater af forskningsprojektet, som har set nærmere på sundhedsfodbold som tilbud til personer med type 2-diabetes, bliver fremlagt i forbindelse med temaaften i Smæran, arrangeret af Diabetesfelagið og SDCF. Aftenen bød også på et lægefagligt oplæg om svær overvægt.

December

SDCF-teamet afslutter året med Steno teammøde, som byder på deling af viden og erfaringer samt et kig frem imod 2027.

TEMA TEMA TEMA

Tværsektorielt samarbejde, uddannelse og kompetenceudvikling

Det tværsektorielle samarbejde er en vigtig del af indsatsen for at sikre sammenhængende diabetesbehandling. Samarbejdet omfatter blandt andet koordinering mellem SDCF, primærsektor, kommunale tilbud og andre relevante sundhedsaktører. Formålet er at understøtte kontinuitet i behandlingen og sikre, at personer med diabetes modtager sammenhængende og ensartet vejledning og opfølgning.

Som led i dette arbejde er der fortsat fokus på uddannelse og kompetenceudvikling blandt sundhedsprofessionelle.

Samarbejde med Diabetesforeningen

Steno Miðstøðin har i løbet af året haft et tæt samarbejde med Diabetesforeningen med henblik på at styrke oplysning, forebyggelse og støtte til personer med diabetes. Samarbejdet har blandt andet omfattet fælles arrangementer og aktiviteter rettet mod både personer med diabetes, pårørende og den brede befolkning.

I 2025 arrangerede vi i fællesskab et offentligt arrangement om fysisk aktivitet, overvægt og diabetes, hvor formålet var at formidle viden om betydningen af livsstil i forebyggelse og behandling af diabetes. Arrangementet gav samtidig mulighed for dialog mellem sundhedsprofessionelle, personer med diabetes og andre interesserede. Samarbejdet bidrager til at øge opmærksomheden om diabetes i samfundet og til at styrke den samlede indsats inden for forebyggelse og behandling.

Planlægningsmøde på Landssjúkrahúsið mellem repræsentanter fra SDCF og Diabetesfelagið.

Diabetesfelagið - diabetes.fo

Adipositas som kompleks sygdom – fagligt løft og fælles strategisk retning

Den stigende forekomst af overvægt og adipositas i Færøerne har skabt behov for en styrket faglig og strategisk indsats. Derfor samlede SDCF klinikere, forskere, studerende, sundhedsmyndigheder og kommunale aktører til en tværfaglig dialog om fremtidens forebyggelse og behandling.

I juni 2025 blev det todages videnskabelige symposium "*Emerging Strategies in Obesity Prevention and Treatment - Local and Global Perspectives*" afholdt på Fróðskaparsetur Føroya i Tórshavn. Symposiet blev arrangeret af SDCF, Fróðskaparsetur Føroya og Danish Diabetes and Endocrine Academy (DDEA).

Et centralt tema på symposiet var betydningen af et ikke-stigmatiserende sprog i mødet med personer med adipositas. Flere oplæg fremhævede, hvordan sprog og kommunikation kan påvirke både patientoplevelser, behandlingsforløb og deltagelse i sundhedsvæsenet.

Symposiet satte samtidig fokus på den udvikling, der præger forskning og klinisk praksis internationalt, hvor adipositas i stigende grad forstås som en kompleks tilstand med biologiske, psykologiske og samfundsmæssige faktorer. Forskellige faglige perspektiver på klassificeringen af adipositas som sygdom blev også præsenteret. Oplæggene belyste blandt andet neuroendokrine mekanismer, genetiske faktorer samt medicinske og kirurgiske behandlingsmuligheder.

Paneldiskussioner og oplæg understregede behovet for fælles modeller for opsporing, visitation og behandling på tværs af sundhedsvæsenet.

DDEA Symposium i Tórshavn.

TEMA TEMA TEMA

Forskning

Deltagelse i Steno1 – et studie om type 1-diabetes

I 2025 blev den første person med type 1-diabetes i Færøerne inkluderet i det internationale forskningsprojekt Steno1. Studiet undersøger, om en intensiv og målrettet behandling af flere risikofaktorer samtidig, herunder blodsukker, blodtryk og kolesterol, kan reducere risikoen for hjerte-kar--sygdom hos personer med type 1-diabetes.

Målet er at inkludere i alt 30 deltagere fra Færøerne i det flerårige multicenterstudie, hvor effekten af den samlede behandlingsindsats sammenlignes med standardbehandling. Forskere fra Færøerne deltager som medforfattere på en videnskabelig artikel om studiets baggrund og design. Deltagelsen i Steno1-studiet styrker det internationale forskningssamarbejde og bidrager til ny viden om forebyggelse af senkomplikationer ved type 1-diabetes.

Reference

The Steno 1 study: Multifactorial intervention to reduce cardiovascular disease in type 1 diabetes–rationale and protocol of the prospective, randomized, open-labelled multicentre study. Diabetes Obesity and Metabolism. 2025;27(10):5432–5443. doi:10.1111/dom.16606.

FORSKNINGSPROJEKT 2026

Finn øll við diabetes 2

Ny, stor undersøgelse i 2026-27 skal finde alle med type 2-diabetes i Færøerne.

Den færøske diabetestræningsundersøgelse

I forskningsprojektet *The Faroese Diabetes Training Study*, blev effekten af et 14 ugers struktureret Football Fitnessforløb undersøgt hos personer med type 2-diabetes. Deltagerne blev randomiseret til enten motionsfodbold eller kontrolgruppe, og deres glukosekontrol blev målt ved hjælp af kontinuerlig sensor (CGM).

Resultaterne viste ingen væsentlige forskelle mellem grupperne i glukosekontrol. Dette kan blandt andet forklares ved, at deltagerne allerede havde en god glukosekontrol ved studiets start, hvilket begrænsede potentialet for yderligere forbedringer.

Der blev til gengæld observeret andre positive effekter. Deltagerne i træningsgruppen forbedrede deres kondition (VO2max), og reduktion i fedtmassen var størst hos deltagere som samtidig modtog GLP-1-behandling. Derudover var deltagelsen høj, og interventionen viste sig at være både gennemførlig og sikker. Resultaterne peger på, at Football Fitness kan implementeres som en god og effektiv fysisk aktivitetsform for personer med velreguleret type 2-diabetes. Resultaterne vil blive præsenteret ved ATTD2026 og FIM2026.

Reference

ATTD-ASIA 2025 Singapore-9–11 December. Diabetes Technology & Therapeutics. 2026;28(3_suppl):1S-448S. doi:10.1177/15209156251412178; EP198 / #468E-Poster Topic: AS06.

Fokus på precision medicine – en strategisk satsning

I 2025 har arbejdet med diabetes og relaterede følgetilstande i stigende grad været præget af en strategisk prioritering af precision medicine, på dansk præcisionsmedicin, som ramme for fremtidig udvikling. Denne tilgang bygger på princippet om at tilbyde den rette behandling til den rette patient på det rette tidspunkt. Det handler ikke alene om genetisk information, men om en helhedsforståelse, hvor biologiske, kliniske, sociale og digitale data integreres for at tilpasse forebyggelse, diagnostik og behandling til den enkelte patient.

Precision Medicine Symposium 2025

I april 2025 arrangerede SDCF's forskningsudvalg i samarbejde med Fróðskaparsetur Føroya et symposium om precision medicine i Tórshavn med deltagelse af førende internationale forskere.

Symposiet satte fokus på, hvordan genetiske data, sundhedsdata og data om livsstilsfaktorer kan bruges til at tilpasse forebyggelse og behandling til den enkelte person. Oplæggene omfattede blandt andet ny indsigt i forskellige typer og undergrupper af diabetes, samt betydningen af tidlig og mere præcis klassificering af sygdommen. Resultater fra danske befolkningsstudier om samspillet mellem genetiske risikofaktorer, livsstil og miljø blev også præsenteret. Et gennemgående tema var, at Færøerne har særdeles gunstige muligheder for at arbejde med præcisionsmedicin og

klinisk forskning. Sundhedsvæsenet er relativt lille og overskueligt, og der findes gode muligheder for at koble data på tværs af registre og sundhedsoplysninger. Det giver et stærkt grundlag for at udvikle præcisionsmedicin på en ansvarlig måde, med respekt for den enkelte borger.

Afslutningsvis blev der holdt et oplæg om, hvordan sundhed bør betragtes som en samfundsbærende søjle. Symposiet understregede samtidig betydningen af samarbejde mellem sundhedsvæsen, forskning og samfund, og der blev peget på, at investeringer i forebyggelse, teknologi og innovation er afgørende for at reducere byrden af kroniske sygdomme og sikre et bæredygtigt sundhedsvæsen i fremtiden.

Drift og udvikling

Året 2025 markerer et nyt højdepunkt for Steno Miðstøðin – SDCF. Aktivitetsniveauet har været det højeste siden etableringen med fem igangværende supplerende behandlingsinitiativer (SBI) samt et klinikrelateret IT implementeringsprojekt. Disse indsatser har både styrket den interne kompetence og udvidet samarbejdet på tværs af fagområder, centre og sektorer.

I 2025 igangsatte SDCF centrale kliniske initiativer inden for fodsår, testosteron-substitutionsbehandling, børnediabetes og samarbejde med både nationale og internationale partnere. Indsatserne styrkede både specialistfunktioner og tværfagligt samarbejde i sygehusvæsenet og primærsektoren.

Samtidig deltog SDCF i StenoDK samarbejdet om fælles kvalitetsparametre og i internationale samarbejder om bæredygtighed i sundhedsvæsenet. Året var desuden præget af betydelige forskningsaktiviteter, herunder internationale symposier og værtskab for Stenonetværksmøde.

Den øgede aktivitet i 2025 afspejledes naturligt i driften. De mange aktiviteter medførte et højere ressourceforbrug end tidligere år – en naturlig konsekvens af igangværende SBI og nye samarbejder.

Aktiviteten på SDCF's tre kerneområder – supplerende behandlingsinitiativer, tværsektorielt samarbejde/uddannelse og forskning er med til at kvalitetssikre behandlingen af diabetes og andre hormonsygdomme i det færøske sygehusvæsen, understøtter fremtidens sundhedsløsninger og styrker SDCF's position som et innovativt og vidensbaseret center i det færøske sundhedsvæsen.

Bilag

Bilag 1: Organisationsdiagram for Steno Diabetes Center Færøerne – Steno Miðstøðin

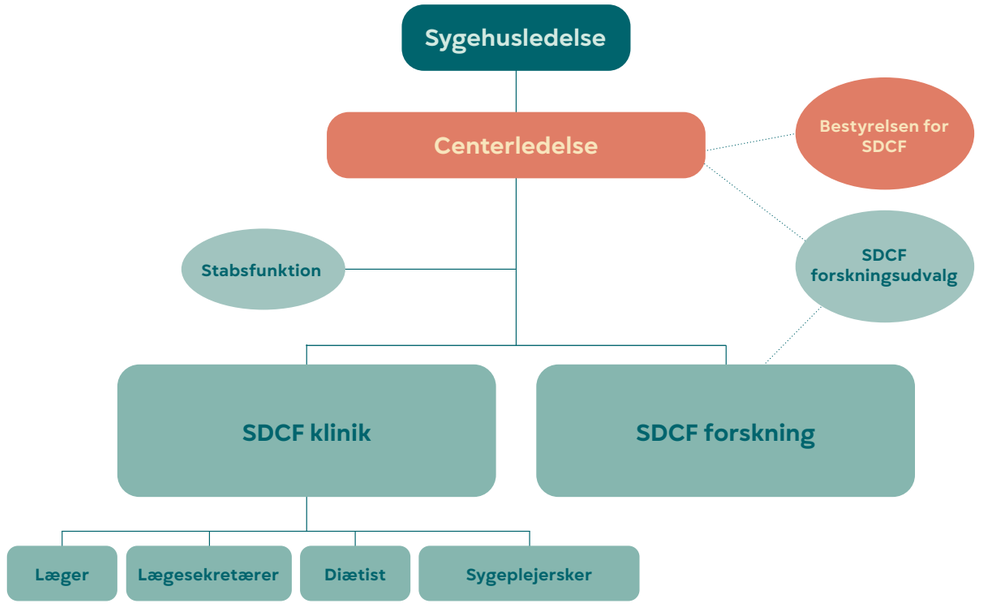

Bilag 2: SDCF's bestyrelse og Byggestyregruppe

SDCF's bestyrelse og ejer

Landsstyret er overordnet ansvarligt for SDCF, som ejes entydigt af Landsstyret. Forpersonen for SDCF's bestyrelse er departementschef i Heilsumálaráðið og refererer til Sundhedsministeren. SDCF's bestyrelse består af fem medlemmer. Ledelsesmodellen er i overensstemmelse med de til enhver tid gældende politiske beslutninger og juridiske rammer for Landssygehuset.

Ved udgangen af 2025 bestod bestyrelsen af følgende medlemmer:

- **Bjørgfríð Ludvig,** departementschef i Sundhedsministeriet (forperson)
- **Steinar Eirikstoft,** direktør for Sjúkrahúsverkið
- **Tummas í Garði,** lægefaglig vicedirektør i Sjúkrahúsverkið
- **Egil á Bø,** direktør for Heilsutrygd
- **Marie-Louise Hartoft-Nielsen,** Vice President and Head of Clinical Medicine, Novo Nordisk Fonden

Byggestyregruppen bestod ved udgangen af 2025 af følgende medlemmer

- **Steinar Eirikstoft,** direktør for Sjúkrahúsverkið, (forperson)
- **Selma Davidsen,** fuldmægtig, Heilsumálaráðið
- **Marjun Thomsen,** direktør for Landsverk
- **Jóan Símun Saltá,** servicechef, Landssjúkrahúsið
- **Birna Mohr Joensen,** centerleder for Medicinsk Center – SDCF
- **Ulrik Meyer,** Director, Head of Building Investments, Novo Nordisk Fonden

Ordliste

Adipositas	Svær overvægt eller fedme. Tilstanden skyldes et komplekst samspil mellem biologiske, psykologiske, sociale og miljømæssige faktorer.
ATTD	*Advanced Technologies & Treatments for Diabetes*. En international videnskabelig kongres med fokus på ny teknologi og behandling inden for diabetes, herunder kontinuerlig glukosemåling, insulinpumper og digitale løsninger.
CGM	*Continuous Glucose Monitoring* (kontinuerlig glukosemåling). En teknologi, der måler glukoseniveauet løbende gennem en sensor placeret under huden og giver et detaljeret billede af glukosevariationer over døgnet.
Closed-loop (pumpe)	Et automatiseret insulinbehandlingssystem, hvor en kontinuerlig glukosemåler og en insulinpumpe arbejder sammen om automatisk at regulere insulintilførsel baseret på personens glukoseniveau. Systemet omtales også som en "kunstig bugspytkirtel".
DDEA	Danish Diabetes and Endocrine Academy. En dansk forsknings- og uddannelses-organisation, der arbejder for at styrke forskning, uddannelse og samarbejde inden for diabetes, stofskifte- og hormonsygdomme.
Diabetesfelagið	Diabetesforeningen på Færøerne.
Drift og ledelse	omkostninger, som er forbundet med at drive de supplerende tiltag på SDCF.
Endokrinologi	er læren om hormoner og hormonelt betingede sygdomme.
FIM	*Football Is Medicine*. Et internationalt forsknings- og konferencenetværk med fokus på motionsfodbold som forebyggelse og behandling ved kroniske sygdomme, herunder type 2-diabetes og hjerte-kar-sygdom.
Forskningsinfrastruktur	omfatter hovedsageligt etableringen af biobanken på Landssjúkrahúsið og sikring og indeksering af historiske data fra papirarkiverne. Investeringen i forskningsinfrastruktur for Sjúkrahúsverkið kommer til at gavne al sundhedsforskning på Færøerne.
Færøernes Landsstyre	Færøernes regering (forkortet Landsstyret).
GDM	Graviditetsdiabetes
Heilsugranskingareindin	Sundhedsforskningsenheden i Sjúkrahúsverkið - det færøske sygehusvæsen.
Heilsumálaráðið	Sundhedsministeriet på Færøerne.
Heilsutrygd	Den offentlige sundhedsforsikring på Færøerne.
Hypoglykæmi	En tilstand, hvor man har lavt blodsukker.
Kommunelæge	Speciallæge i almen medicin på Færøerne.
Læknafelagið	Den færøske lægeforening.
Landssjúkrahúsið	Landssygehuset i Torshavn.
Landsverk	Den færøske bygge- og anlægsstyrelse.
MDI	*Multiple Daily Injection* (insulinbehandling flere gange om dagen).
Novo Nordisk Fonden	Novo Nordisk Fonden arbejder selvstændigt og uafhængigt af andre interesser og hensyn end de, der fremgår af fondens vedtægts-bestemte formål. Novo Nordisk Fondens uddelinger sker i form af bevillinger uden krav om modydelse.
SBI	Supplerende behandlingsinitiativer er supplerende projektbaserede tiltag, som rækker ud over standardaktiviteterne i SDCF's ambulatorium. Formålet er at øge kvaliteten af eksisterende tilbud ved f.eks. at afprøve nye tiltag inden for forebyggelsen og senkomplikationer.
Sjúkrahúsverkið	Det færøske sygehusvæsen, bestående af sygehusene i Tórshavn, Klaksvík og Suðuroy.
Steno Diabetes Centre	Syv Steno Diabetes Centre er blevet etableret i samarbejde med Novo Nordisk Fonden, som alle indgår i StenoDK netværket (steno.dk) Steno Diabetes Center Aarhus (SDCA) Steno Diabetes Center Copenhagen (SDCC) Steno Diabetes Center Grønland (SDCG) Steno Diabetes Center Færøerne (SDCF) Steno Diabetes Center Nordjylland (SDCN) Steno Diabetes Center Odense (SDCO) Steno Diabetes Center Sjælland (SDCS)
Stenoskjáttan	*IT-software* implementeret i Sjúkrahúsverkið, som henter og viser data fra diabetesteknologi, f.eks. CGM-sensorer og insulinpumper, og samler disse i Stenoskjáttan.
SDCF Forskning	omfatter den forskningsaktivitet, som er tilknyttet forskningsenheden i SDCF. SDCF bidrager til at dække omkostningerne i forbindelse med forskningsaktiviteter og forskningsprojekter.
Tenotomi	et kirurgisk indgreb, hvor en sene overskæres eller løsnes med henblik på at forlænge senen, reducere spænding eller afhjælpe smertefuldt tryk i det berørte område.
Type 1-diabetes	Type 1-diabetes er en kronisk sygdom, hvor de celler i bugspytkirtlen, der producerer insulin, bliver ødelagt. Konsekvensen er mangel på insulin i kroppen.
Type 2-diabetes	Type 2-diabetes er en kronisk sygdom med blandt andet forhøjet blodsukker.
Universitetet i Tórshavn	Fróðskaparsetur Føroya (www.setur.fo)

Referencer

"En styrket diabetes og anden endokrinologisk indsats på Færøerne – Etablering af Steno Diabetes Center Færøerne – Steno Miðstøðin. Drejebog for etablering af Steno Diabetes Center Færøerne – Steno Miðstøðin, Juni 2022."

Iversen EM. Erfaringer med insulinpumpebehandling hos personer med type 1-diabetes på Færøerne. Masteropgave. Fróðskaparsetrið, 2024.

Andreassen J, Nikontovic A, Iversen EM, Borðoy RÁF, Rasmussen P, Petersen MS, Johannesen HL. Enhancing Diabetes Management in Remote Regions: Insulin Pump Adaption and Safety in the Faroe Islands. AACE Endocrinol Diabetes. 2025 Jun 4;12(3):133-142. doi: 10.1016/j.aed.2025.05.005. PMID: 41048685; PMCID: PMC12495573.

ATTD Barcelona 2026-11–14 March and ATTD-ASIA 2025 Singapore-9–11 December. Diabetes Technology & Therapeutics. 2026;28(3_suppl):1S-448S. doi:10.1177/15209156251412178; EP198 / #468E-Poster Topic: AS06

Thomsen M, Danielsen SE, Johannesen HL, Strøm M, Joensen MV, Veyhe AS. Prevalence of Gestational Diabetes Mellitus and associations with adverse pregnancy outcomes in the Faroe Islands: a population-based study. BMC Pregnancy and Childbirth. 2026;26:263. doi: 10.1186/s12884-026-08781-3

The Steno 1 study: Multifactorial intervention to reduce cardiovascular disease in type 1 diabetes—rationale and protocol of the prospective, randomized, open-labelled multicentre study. Diabetes Obesity and Metabolism. 2025;27(10):5432–5443. doi:10.1111/dom.16606.

Hjemmesider

https://www.sjukrahus.fo/um-okkum/steno-midstoedin/um-steno-midstoedina-sdcf
https://www.sjukrahus.fo/deildir-og-ambulatoriir-a-z/deildir-og-ambulatoriir-a-z/steno-midstoedin-ambulatorium
https://steno.dk/centre/steno-diabetes-center-faeroerne
https://www.setur.fo/en/research/center-of-health-science
https://diabetes.fo

Følg Steno Miðstøðin på LinkedIn

https://www.linkedin.com/showcase/steno-miðstøðin-sdcf/

Lyt til Diabetespodcasts med den nyeste forskning inden for diabetes

STENO

SJÚKRAHÚS VERKIÐ